

TE-palvelujen uudet tuulet

Mielekäs työ lisää ihmisen hyvinvointia. Elannon ansaitsemisen lisäksi työssä ihminen voi kokea olevansa aktiivinen ja yhteiskunnan tasavertainen osallistuja. Työttömyydellä on yksilön lisäksi myös yhteiskunnallisia vaikutuksia. Yksinomaan Mäntyharjulla oli pitkäaikaistyöttömyydestä johtuvia Kelan työmarkkinatuen maksuosuuksia vuonna 2016 n.390 000€, puhumattakaan työttömyyden mukana tuomista välillisistä kustannuksista.

Kuntalaissa (410/2015) on määritelty seuraavasti: ”Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla” Kunnan motivaatio saada työllisyysenhoidon osa-alueet toimivaksi, työllisyyttä ja kuntoutusta aidosti edistäväksi palvelukokonaisuudeksi on näin ollen korkea.

Tällä hetkellä vastuu työllisyysenhoidosta on vielä valtiolla ja kunta täydentää sitä. Tosin viime vuosina valtio on siirtänyt vastuuta kunnille nimenomaan pitkäaikaistyöttömien hoidossa. Vastuu on etupäässä näkynyt Kelan kuntaosuuksien maksattamisessa, mutta todellisia välineitä tehokkaaseen pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon kunnille ei olla kuitenkaan annettu.

Maakuntalakiluonnoksessa TE- toimistojen tehtävät ja vastuut työvoimapalveluista esitetään siirrettäväksi perustettaville

maakuntaorganisaatioille. Käytännössä maakunta- ja soteuudistus säilyttää työllisyysenhoidon vastuut usean eri tahon yhteisenä tehtäväalueena. Ilmeisesti muutos ei tulisi vaikuttamaan merkittävästi kuntien rooliin työllisyysenhoidosta, valmiutta ottaa suurempikin rooli on olemassa niin Mäntyharjulla, kuin myös monessa muussa kunnassa. Maakuntauudistuksessa on otettu yhtenä vaihtoehtona esiin kumppanuusmalli, jossa kunnan toimijat ja yksityinen sektori toimivat rinnakkain TE-palvelujen tuottajina.

Vaikka TE-toimistot ovat vielä tällä hetkellä keskeisiä toimijoita työllisyysenhoidossa, liukuu vastuu työttömistä tulevaisuudessa lakimuutoksen kautta väistämättä kunnan ja yksityisten toimijoiden käsiin. Tässä on Mäntyharjun hyvä olla eturintamassa, jotta työllisyyden vaikuttava ja laadukas hoitaminen jatkuu saumattomasti myös jatkossa. Tärkeää on myös palvelujen pysyminen paikkakunnalla. On selvää, että kunnan alueella työskentelevällä työllisyysenhoidon ammattilaisella on enemmän kosketuspintaa niin työnhakijoihin, kuin myös alueen työnantajiin. Nyt luodaan pohjaa tulevaisuuden uudelleenlaiselle tavalle pureutua työttömyyden mukana tuomiin haasteisiin.

Työllisyyden edistämisen menestyminen edellyttää saumatonta yhteistyötä jokaisen toimijan välillä. Yhteistyö vaatii myös laaja-alaista sitoutumista toiminnan vakiinnuttamisen suhteen. Tässä Mäntyharju on osoittautunut aktiiviseksi mm. palkkaamalla työnetsijän, sekä perustamalla

vuonna 2016 kunnan omana toimintana aikuisten työpajan ja nuorten työpajahankkeen myötä. Mäntyharjun kunnassa on nopeasti ymmärretty, että työllisyydenhoitoon tänään laitettu euro palaa takaisin jos ei ihan huomenna, niin ainakin ylihuomenna toteutuneena säästönä mm. Kelan maksuosuuksissa.

Haasteitakin löytyy

Tällä hetkellä kunta on hyvin riippuvainen TE-toimiston päätöksenteosta sekä aikataulusta. Vaikka kunnalla on lakiin kirjoitettu järjestämisvastuu työtoiminnasta, sitäkään ei voida hoitaa paikallisella tasolla ilman TE-toimiston asiantuntijan mukana kulkemista. Pääsääntöisesti yhteistyö TE-toimiston kanssa sujuu erinomaisesti. Hankaluutta saattaa kuitenkin tuottaa esim. aikataulujen yhteensovittamisen haasteet. Tämän takia palvelun ja toimenpiteen eteneminen yksittäisen työnhakijan kohdalla voi venyä kohtuuttoman pitkäksi. Etenkin nuoren asioiden eteenpäin vienti täytyy tapahtua heti kun hänet tavoitetaan, jotta hän pääsee välittömästi palvelun piiriin.

Muita ongelmia on mm. työkalujen puute osatyökykyisen tilanteen tukemiseen, sekä työllisyydenhoidon eri toimijoiden erilaiset asiakastietojärjestelmät silloin, kun sama asiakas käyttää montaa eri palvelua.

On nähtävillä myös, että moni pitkäaikaistyötön on kuukaudesta toiseen kunnan Kelan maksuosuuksien listalla, vaikka

hänellä ei ole työkuntoa. Hän on saattanut käyttää Kelan sairaspäivärahasa loppuun ja on joutunut palaamaan työnhakijaksi, vaikka työkunto on edelleen heikko. Tai työtön on yrittänyt hakea sairaspäivärahaa/ kuntoutusta/ työkyvyttömyyseläkettä tuloksetta. On myös tapauksia jossa työkyvytön työtön ei ole ymmärtänyt hakea lainkaan sairaspäivärahaa tai lääkäriltä ei olla osattu pyytää sairauslomaa, mikä taas viestittää maksajalle kaiken olevan kunnossa.

Työttömän työnhakijan kuuluisi olla **työkuntoinen**, mutta sitä eivät kaikki, etenkin pitkäaikaistyöttömissä suinkaan ole. Tällaiset työttömät tarvitsevat kipeästi niin terveys- kuin myös kuntoutuspalveluita, sekä apua mahdollisen työkyvyttömyyseläkkeen haussa. Ongelmana ja uhkana tässäkin on toimijoiden hajallaan olo, yhteisten pelisääntöjen puuttuminen, epäsäännöllinen tuki TE-toimistosta ja Kelalta sekä sote-palvelujen jonkinasteinen resurssipula.

Maakuntauudistuksen myötä kaavailtu pitkäaikaistyöttömien kokonaisvaltaisempi hoitaminen kuntatasolla voi olla siis iso mahdollisuus, jos Mäntyharju hyppää siihen ajoissa ja ennakoiden mukaan. Se saattaa vaatia joidenkin palvelujen yhtiöittämistä, jotta voimme olla mukana kilpailutuksessa, mutta tämä tuskin muodostaa ongelmaa.

Artikkeli on osa työnetsijä Virpi Maarasen tekemää JAMKin opo-opintojen kehittämistyötä. Kehittämistyö "Mäntyharjun työllisyydenhoidon käsikirja" tulee ladattavaksi kunnan uudistettaville nettisivuille ja se on luettavissa myös kunnantalon yhteispalvelupisteessä.

*Työnetsijä Virpi auttaa kaikessa työnhakuun,
työkokeiluun, palkkatukeen ja aikuisopintoihin
liittyvissä toimissa niin työnhakijoita kuin myös
työnantajia. Parhaiten hänet tavoittaa puhelimitse:
040 5818 676 tai sähköpostitse
virpi.maaranen@mantyarju.fi.*